

НАША АНКЕТА

Буду інжынерам

Колькі светлых дарог адкрыта перад савецкай моладдзю! Лізі і выбірай любовя. Кожная дарога адвольна шчаслівая і радасная.

Яшчэ ў школьныя гады я марыў стаць інжынерам. Але бацькі мае былі супраць гэтай прафесіі. І калі я закончыў сярэднюю школу, яны казалі:

— Ты будзеш урачом.

Падпарадкаваўшыся волі бацькоў, я паступіў у Мінскі медыцынскі інстытут. Але гэтая спецыяльнасць была не па сэрцу. Пакінуў

Інстытут і пайшоў працаваць на завод, туды, дзе можна бліжэй пазнаёміцца з тэхнікай.

Спачатку цяжка было. І калі-б не дружная рабочая сім'я нашага цэха, не былі-б мне мадэльчыкам. Калектыў — судзіла строга, але справядліва. Адночы, калі я спазніўся на некалькі мінут на работу, я быў строга асуджаны таварышамі. Здаецца, што можна зрабіць за адну мінуту? Але-ж за адну мінуту ў нашай краіне выпускаецца столькі металу, што з яго можна зрабіць пяць трактараў, дзесяць грузавых аўтамабіляў, некалькі меташынаў і многа іншых металічных вырабаў.

Шлі дні...

Прыходжу адночы на работу, а начальнік цэха Міхал Андрэвіч Матвееў дае мне некалькі брашурак і кажа:

— Тут аб перадавых метадах работы мадэльчыкаў. Прачытай, шмат чаго карыснага знойдзеш. А на вярхоўна аддзяленні інстытута так і не займаецца? Ты здольны хлопце...

гаварыў ён мне, — трэба вучыцца. Як-жа без вучбы можна жыць?

Некч сорамна стала, пахлынула вучыцца, пачынаючы сваю кваліфікацыю, а я...

У 1953 годзе паступіў у філіял вярхоўнага аддзялення механічнага факультэта пры Беларускам політэхнічным інстытуте. Кожны новы навучальны год у інстытуце прыносіць мне грунтоўныя веды, а разам з тым і новыя поспехі ў рабоце. У мінулым годзе я выконваў свае месячныя заданні ў сярэднім на 300 працэнтаў, працуючы по шостаму разраду.

У новым годзе я мару атрымаць сямі разрад і давесці выпрацоўку месячна плана не менш як на 500 працэнтаў.

Спалучаючы працу на заводзе з вёдамі, якія атрымліваю ў інстытуце, я змагу ў хуткім часе стаць высокакваліфікаваным спецыялістам. А гэта значыць, што мая мара здзейсніцца — я буду інжынерам!

Е. КАМІНСКІ,
рабочы-мадэльчык
Мінскага аўтазавода.

Літаратура збліжае народы

Напярэдадні новага года мы, румынскія студэнты, слухачы V курса філалагічнага факультэта Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава, закончылі апошнюю сесію ў нашым студэнцкім жыцці. Мы слухалі розныя курсы літаратуры народаў СССР. У гэтым годзе мы пазнаёміліся з беларускай літаратурай.

Нагледзічы на тое, што мы ў перакладзе чыталі творы Ф. Багушэвіча, Я. Коласа, Я. Купалы, К. Чарнога, К. Крапіны, М. Лынькова, А. Куляшова, М. Танка і іншых, надумаў у нашай памяці засталася незабытымі вобразаў, авяняна пафасам бар'бары за свабоду і ішчасце сваёй Радзімы, свайго народа.

Услаўленне простага чалавека працы, яго духоўнай прыгажосці і палымнае жаданне змагацца за шчаслівае будучыню сваёй Радзімы моцна гукаў у беларускай літаратуры на працягу ўсёй яе гісторыі.

Выявілі беларускі мастацкі слова стварылі вынікаўнай з'яўляюцца кніжкі, вартыя ўвагі і любові не толькі беларускага на-

рода, але і любога чытача за мяжой.

У 1957 годзе ў сувязі з 75-годдзем Якуба Коласа і Янкі Купалы мы пастараемся ў сябе на разлізе пазнаёміць румынскага чытача з творчасцю гэтых выдатных беларускіх паэтаў. Іх сутэснае значэнне тлумачыцца і тым, што дарэволюцыйныя і пастрэвалюцыйныя вобразы простых людзей з твораў гэтых пісьменнікаў нясуць у сабе рысы, блізкія да рысаў нашага і іншых народаў.

Многачму мы навучыліся ў беларускай літаратуры. Мы знайшлі агульныя матывы гераічнага мінулага і сучаснасці ў беларускіх і румынскіх пісьменнікаў.

Мы хацелі-б чытаць больш твораў беларускіх пісьменнікаў, напісаных на тэму дружбы паміж народамі, аб новым жыцці і людзях лагера сацыялізма і ў прыватнасці, аб Румыніі. Гэта спрыяла-б больш песнай і моцнай брацкай дружбе паміж пісьменнікамі, літаратурамі і народамі гэтых краін.

Мы з задавальненнем вучылі беларускую літаратуру і мову. Гэта ўзбагаціла

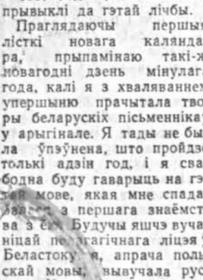
нас, дало магчымасць пазнаёміцца з жыццём, барацьбой, імкненнямі беларускага народа. Але, на жаль, мы не знайшлі на беларускай мове твораў румынскіх пісьменнікаў або працы пра іх. Мы-б вельмі хацелі бачыць і чытаць пераклады з твораў нашых пісьменнікаў, пры дапамозе якіх беларускі чытач пазнаёміў-б бліжэй з мінусам і сучасным жыццём нашага народа. Літаратура народна-мажарыцкая Румыніі дапаможа нам па праву гаварыцца. Яна дапамагае румынскому народу ў барацьбе за роўнасць сваёй Радзімы, за паводу сацыялізма ў сваёй краіне, у барацьбе за мір і дэмакратыю.

У новым годзе мы жадзем беларускім пісьменнікам новых творчых поспехаў. Мы жадзем усім беларускім народу найлепшых поспехаў у барацьбе і працы за мір і за паводу кумунізму.

Ад румынскіх студэнтаў, слухачоў V курса філалагічнага факультэта Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта

Думітру КОПЛІУ.

Мара здзейснілася

1957 год. Яшчэ мы не прыкпілі да гэтай лічбы. Праглядаючы першыя лісткі новага календара, прыпамінаю такі-жа новагодні дзень мінулага года, калі я з хваляваннем упершыню прачытала творы беларускіх пісьменнікаў у арыгінале. Я тады была ўпэўнена, што праблема толькі адной год, і я свабодна буду гаварыць на гэтай мове, якая мне спадабаўся з першага знамяцтва з ёй. Будучы яшчэ вучанкай у вучэбна-агравацкай Беларускай сельскагаспадарчай школе, я вучылася рускую. Ужо тады я марыла паехаць на работу ў Савецкі Саюз — хрынуць Валіка-га Кастрыцкага, рэвалюцыйнага героя, аб якім я ведала толькі па літаратуры, кінофілмах і з расказаў сваіх старэйшых сяброў і настаўнікаў. А вучыцца хацелася ў Беларускам дзяржаўным ўніверсітэце імя В. І. Леніна. На маёй радзіме ў Беластоцкім ваяводстве працягвае жыць 120 тысяч беларусаў. Яны вывучаюць сваю родную мову ў пачатковых і сярэдніх беларускіх школах. Ім патрэбны высокакваліфікаваныя спецыялісты, і я вырашыла стаць выкладчыцай

беларускай мовы і літаратуры.

І вось наступіў доўгачаканы дзень. Яго нельга быць: мая мара здзейснілася! Гэта было 25 жніўня 1956 года. Я ў гэты дзень упершыню скакала лётцам Савецкай Беларусі «дзюбы лён».

Новы год я з радасцю сустрэла сярод сваіх новых і блізкіх сяброў — савецкіх студэнтаў.

Гэты год у мяне будзе годам новых поспехаў у вучобе.

З'яўжа БУЗЬРЬЦКАЯ,
студэнтка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна.

З новай песняй

З кожным годам у рабоце людзей з'яўляецца новае, та новае можна звабіць і ў нашых самалейчых артыстаў. Напрыклад, андэй агітрыдаў стварылі папулярныя метады. І свае канцэрты ў вёсках яны выкарыстоўвалі толькі ў час пасеву і зборкі ўраджаю. Ды і выехалі былі не па графіку, а проста «на вочку». Вось наму, спецыялісту, і песня нашых пераможцаў вельмі рада гукала ў глыбінках раёна.

Б. Анісімаў напісаў песню на словы І. Калеснікі «Дзе крыніца пад вярбею», «Каласіную польку», «Прысеўкі аб кукурузе» і «Фестывальны марш» на словы ўдзельнікаў мастацкага самалейчанага ансамбля. Амаль усе гэтыя песні ўжо ўвайшлі ў рэпертуарны зборнік, выданы ў Гомелі і Мінску да Усеагульнага фестывалю моладзі. Кіраўнік хору Бабіцкага сельскага клуба І. Траванца напісаў «Песню юнцаў».

У новым, 1957 годзе самалейчныя артысты накіравалі свае творчыя імпульсы ад нашых пісьменнікаў і кампазітараў новых твораў. І хочам, каб нам прыйшлі ад рэжымна-песняў і песняў, якія знаходзяцца ў рэспубліканскім Доме народнай творчасці ў Рукавіцах, а выданыя масавым тыражом творы.

У новым годзе — з новай песняй!

А. ГУРАНКОУ,
дырэктар Васілевіцкага раённага Дома культуры.

Літаратурныя сустрэчы

Недаўня група беларускіх пісьменнікаў — М. Танк, Ул. Карпаў, Э. Валасевіч — наведала Брэст і наладзіла рад сустрэч з грамадзянскаю моладдзю і раёна.

У Брэсцкім педінстытуце калі поўсяраду студэнтаў праслухалі даклад Ул. Карпава аб сучаснай беларускай літаратуры. Затым выступіў беларускі студэнт М. Танк, які падзяліўся ўражаннямі ад паездкі вакол Еўропы і працягваў вершы, напісаныя ў выніку паездкі, — «Парыж», «Амстэрдам», «Трыумфальная арка», «Венера Мілоская» і іншыя.

Як дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Максім Танк сустрэўся са сваімі выхаванцамі ў калгасе «Сірка». Ён расказаў трыстолькі аб дасягненнях нашай краіны, аб паездцы за мяжу і працягваў многа вершаў.

Пры брэсцкай абласной газеце «Заря» пры ўдзеле М. Танка, Ул. Карпава і Э. Валасевіча была наладжана літаратурная сярэда, на якой абмяркоўваліся творы малых аўтараў, а таксама разглядаліся рад пытанняў, звязаных з работай Брэсцкага літ'аб'яднання.

У брэсцкай гарадской бібліятэцы імя М. Горькага была праведзена канферэнцыя чытачоў часопіса «Полымя».

Пісьменнікі выступілі таксама з чытаннем сваіх твораў у Брэсцкім педвузчышчы.

А. АРЦЕМАУ.

Гледачы — аб спектаклі

Недаўня камсомольскі актыв і студэнцкія моладзь інстытута народнай гаспадары прачыталі ў тэатры юнага гледача новы спектакль «Па закліку сэрца», прысвечаны гераічнай працы камсомольцаў па асаўненню заліных і абложных зямель Казахстана.

Пасля спектакля гледачы сустрэліся з малалітымі актывістамі — выканаўцамі ролей. Як сярод студэнтаў, так і сярод актывістаў ёсць юнакі і дзяўчаты, якія летам гэтага года працавалі на землях Казахстана.

Гледачы адзначылі творчую ўладу малалітых актывістаў Н. Бяляева, П. Дубажыцкага, Л. Цімфэява, Э. Аўчыніківава, К. Каралёва. Разам з тым былі адзначаны і недахопы ў раскрыванні асобных сцэн.

С. ПЯТРОВІЧ.

Сатырычная вітрына

Старобінскую культуру ў гарадскім пасёлку Старобін уявае праходзіць спынае цікавае афармленае сатырычнае акно БОКС (бязвоўнага органа камсомольскай сатыры). Штомесячна тут маюцца трагічныя, вострыя карыктуры на парушальніцка грамадскага парадку, п'яніц, гультаёў.

На адным з малюнкаў — малая дзяўчына з модай завяўкай прагуляецца па вуліцы. Нават не чытаючы подпісу, моладзь Старобіна пазнае камсомольку Шыбоку, якая, скончыўшы дзесяцігодку, ужо другі год не працуе, сядзіць на карку ў баячку.

Не менш дасціпныя карыктуры і на п'яніц-дэбашыраў са Старобінскай МТС.

Ф. СКРЫГАН.

Бібліятэка старшын калгаса

Рыгор Мінаевіч Федзіня — старшыня сельгасарцелі «Шлях Леніна» Мніслаўскага раёна — вялікі аматар кнігі. Ён добра знае з творамі як рускіх, так і замежных класікаў, заўсёды набывае навінкі савецкай літаратуры.

Калі старшыня калгаса прыязджае ў раённым цэнтры, ніколі не міне кінагін, абавязкова пацікавіцца, якія атрыманы навінкі, і без кніг не выходзіць з магазіна. Цяпер у яго бібліятэцы налічваецца каля тысячы экзэмпляраў кніг. Тут ёсць зборы твораў Леніна, Пушкіна, Дар'янава, Гоголя, Чэхава, Шалахава, Гюга, Дзікенса і іншых.

Кнігі дапамагаюць мне жыць і працаваць, — гаворыць Р. Федзіня. — Усе новае, пачырванелае з сельгаспадарчай літаратуры, я стараюся ўкараніць у арцельскую вытворчасць.

С. СЯМЕНАУ.

Абмеркаванне рамана П. Броўкі „Калі зліваюцца рэкі“

Свай чарговае пасаджэнне, якое адбылося ў канцы мінулага тыдня, секцыя прозы пры Саюзе пісьменнікаў БССР прысвятила абмеркаванню новага рамана Пётра Броўкі «Калі зліваюцца рэкі».

З дакладам выступіў А. Кучар, нагадаўшы на тое, сказаў ён, што тама паказу жыцця і дружбы трох братніх народаў — беларусаў, літоўцаў і латышаў — з'яўляецца вельмі складанай, аўтар здолеў напісаць цікавы твор. Раман выразны і ясны па сваёй ідэі. Ён знаходзіцца ў рэчышчы вялікіх твораў літаратуры. Яго выхавальнае значэнне ў светлым пафарсе, у сьвярдзеным станючата ў савецкіх жыцці.

Галоўная ўлада пісьменніка ў паказе сямі Баспара Бруміна і яго дачкі Анежкі. Баларыты на вылісаны адрозніцтвах (Гумюўскі, Клышэўскі і інш.).

У творы нямаю цікавых сцен. У гэтай сувязі А. Кучар называе старонкі рамана, на якіх расказваецца аб душэўных перажываннях Анежкі ў басце, а таксама іншыя сцэны.

З любоўю паказаны ў рамана быт, традыцы і звычкі беларусаў, літоўцаў і латышоў.

Асобна спыніўся дакладчык на недахопах рамана. Імчлівым атрымаўся вобраз начальніка будаўніцтва электрастанцыі Алеся Іванюты. Ён то лагодны, то заціня нервовы, крыклівы. Прамаінінае намаўляючы стары настаўнік Гаманіч і сакратар партарганізацыі Рудак. На паказе іх характараў адрозніў аўтарскі рытарычны каментарый.

Найбольш слабае месца ў творы — дыялаг. У многіх выпадках ён таксама нясе каментарыйскую ролю.

У рамана ёсць пачобныя тэмы, якія ілюструюць прыкметы часу, а не раскрываюць іх.

У заключэнне свайго выступлення А. Кучар гаварыў аб пашырэнні баявых традыцый савецкай літаратуры. Мы не павінны зважыцца тэматыку нашай літаратуры, сказаў ён. Уся наша творчасць павінна быць працяжна валайкі ідэйнасцю, служэннем савецкаму народу.

дзюбы трох братніх народаў на фоне будаўніцтва электрастанцыі. З гэтага пункту погляду з'яўляецца рамана — станоўчая з'ява ў нашай прозе. Пераканаўна пададзены ў творы адрозніцтвах Гумюўскага і Клышэўскага. Гэтыя вобразы маюць у рамане поўную лінію паводзінь.

Менш улаўс аўтару вобраз галоўнага героя Алеся Іванюты. Ён праходзіць праз твор як рамантычная асоба. Аднак часцей за ўсё мы бачым яго ў вытворчых умовах. Дачыненні Алеся да грамадскага жыцця чыста службовыя. Характар героя раскрываецца больш поўна, калі пісьменнік паказаў, як Алеся пераадоўвае перашкоды, якія сустракаюцца на яго шляху. Праз большыя выпрабаванні павінна прайсці яго пачуццё кахання да Анежкі.

Трэба па-мастацку абгрунтаваць змены ў характары Самусевіча пасля таго, як яго адмаўляюць з пасадзі старшын калгаса.

Цікавыя заўвагі зрабіў Я. Скрыган адносна мовы рамана. П. Броўка, сказаў ён, працягвае добрыя традыцыі нашай прозы, якая смела чарпае вобразныя сродкі з жыццёвай мовы народа. Назваўшы прыклады ўдаўчых, з пачуццём напісаных сцен, Я. Скрыган спыніўся далей на моўных недахопах твора. Аўтар не заўсёды скарыстоўвае дыялаг як сродка для малявання чалавечых характараў. Яму нестасе вострыні. Іншы раз нават цяжка адрозніць, каму належыць тая ці іншая слова, хоць гаворачы ў аўсім розныя па сваёму характары, жыццёваму пошты людзі.

П. Броўку ўдаецца пейзаж. Аўтар трапіла даласоўвае маляўнічым прыроды да раскрывання духоўнага стану людзей, іх перажыванняў. Аднак пейзаж у творы малавата.

Нельга згадзіцца з тымі, хто лічыць, што ўсе станючыя вобразы ў раманае вылісаны горш, чым адрозніць, сказаў А. Слесарніка. На яго думку, вобраз Анежкі можна паставіць у адні рад з лепшымі жаночымі вобразамі, створанымі ў беларускай прозе. Прамоўца далучыўся да крытыкі вобраза Алеся Іванюты.

Ул. Карпаў гаварыў аб творчай смеласці пісьменніка, які выбраў для свайго рамана называльную важную і надзвычай складаную тэму. Назваў-

шы раман «Калі зліваюцца рэкі» станоўчай з'явай у беларускай прозе. Ул. Карпаў спыніўся далей на яго недахопах. На думку прамоўцы, вобраз Іванюты атрымаўся неглыбокім таму, што аўтар не раскрыў яго характар адрозніць. Часта ў творы ён нагадвае экскурсанта, якое аўтар вадзіць па будаўніцтву электрастанцыі.

Вобразы Гаманічкі і Нікіфаровіча належыць дапрацаваць. Гэта неабходна зрабіць тым больш, што ў творы яны яшчэ сусьць важны ідэйны сэнс. Нікіфаровічу не хапае прафесійных адрозняк. Па мове гэта хутчэй сельянін, чым стары рабочы.

Раман «Калі зліваюцца рэкі» — гэта твор аб простых савецкіх людзях, сказаў у сваім выступленні І. Гурскі. Пры дапрацоўцы трэба звярнуць увагу на паглыбленне характараў Іванюты. У жыцці не так лёгка пераадоўвацца цяжкасці, як гэта ўдаецца рабіць галоўнаму герою твора. Прамоўца зрабіў рад заўваг па мове рамана.

Т. Хадзевіч у сваім выступленні адзначыў навіну рамана ў паказе нацыянальнага каларыту ў жыцці беларускай, літоўскай і латышскай вёсак. У ліку вобразаў, якія лепш удаліся пісьменніку, Т. Хадзевіч называе Анежку, старшыню літоўскага калгаса Мешкевіча і старшыню латышскага калгаса Бруміна. Запамінаюцца стары латышскі калгаснік Лайліс.

Прымем, калі пісьменнік злівае ўсё, што бачыць Алеся Іванюта ў час сваіх падарожжаў па калгасках, а таксама на будоўлі, у мастацкім творы законамерны. Але ён прымаючы да аднастайнасці, таму што пісьменнік заціня часта ім карыстаецца. Кахання Алеся да Анежкі выкладае крыху ідэйным.

Працягваючы размову аб характары Алеся, і ў прыватнасці аб яго любовнай лініі, Р. Сабалеўна адзначыў, што герой вельмі лёгка перамагае цяжкасці. Пісьменнік не ставіць перад ім перашкоды, якія-б патрабавалі напружання яго душэўных сіл. Яму лёгка ўсё ўдаецца ў творы. Захоца Алеся пачынаць з Анежка, яна адразу паўляецца перад ім.

Назваўшы раман цікавай з'явай у беларускай прозе, прамоўца крытыкаваў твор за рацыяналістычнасць у рас-

станючы асобных герояў, ма лёгі паказ некаторых жыццёвых канфліктаў.

Тэма рамана, сказаў П. Навалю, мае прычымповае значэнне для нашай літаратуры. Ён працягвае пачуццё дружбы савецкіх народаў, павагай да іх стваральнай працы.

У якасці недахопу твора прамоўца называе амаўражанае апаўданае, асабліва ў першых раздзелах. Аўтар робіць многа аступленняў у мінулае. Часам ён спрабуе растлумачыць чытачу тое, што яму зразумела самому.

З думкай П. Навалю, што Іванюта ганіць малых, быць галоўным героем, не пагадзіўся М. Паслядочы. Акрамя пісьменніцкіх удач у паказе чалавечых характараў, якія адначалі папярэднія прамоўцы, М. Паслядочы называе вобраз калгасніцы Васілеўны. Асабліва высока ацаніў ён вобраз Анежкі.

Раман сьвярджае станючыя ў нашым жыцці, сказаў Д. Палітыка. Увесь дэс герояў папарадкаваны паказу будаўніцтва электрастанцыі. Калі гэта па мове рамана.

У раман сьвярджае станючыя ў нашым жыцці, сказаў Д. Палітыка. Увесь дэс герояў папарадкаваны паказу будаўніцтва электрастанцыі. Калі гэта па мове рамана.

Аднак пры тым вырашэнні тэмы, якое выбраў П. Броўка, яму не ўдалося ўключыць ілюстрацыйнасці. Часам адчуваецца, што пісьменнік ідэе не ад жыццёвага вопыту, а ад літаратуры. Гэта выяўляецца, між іншым, і ў рацыяналістычнай расстанючы герояў.

Падагуляючы абмеркаванне, старшыня секцыі прозы Я. Брыль адзначыў, што заўвагі, выказаныя ў адрас твора, прынесуць карысць аўтару. П. Броўка, сказаў ён, уважліва ставіцца да парад пісьменнікаў, яны чыталі раман у рукапісе. Многія з гэтых парад былі ўлічаны ім пры дапрацоўцы рамана.

У канцы абмеркавання выступіў П. Броўка. Ён выказаў сваю шчырую падзяку за дэталовае і добрыналівае абмеркаванне рамана. Была-б на праўдліва, сказаў ён, калі-б я пачынаў ўчыць усе заўвагі. Магчыма, што для гэтага давядзецца пісаць новы твор. Аднак найбольш слушныя заўвагі будуць выкарыстаны пры дапрацоўцы рамана.

Шырока расквінуліся палі сельгасарцелі імя Сталіна Маладзечанскага раёна. Багатае і вясёлае жыццё тут адчуваецца на ўсім: у добрых будынках, у яркіх агнях электрычных лампачак, у вясёлых песнях самалейчых артыстаў. Калгас набывае ўласную кіноапаратуру, ёсць бібліятэка, радыёапаратура. Надаўна адбылася яшчэ адна падзея, якая смеліць аб росце культуры беларускай вёскі — пачала працаваць калгасная музычная школа.

Разам з моладдзю і старымі калгаснікамі ў самалейчых калектывах актыўна ўдзел прымаюць і дзеці. Многія з іх валодаюць добрым музычным слыхам. У хлэбаробу ўзнікла думка арганізаваць музычную школу. Для будучай школы праўдлівае сельгасарцельнае выдзеліла вялікі і прасторны будынак.

За дапамогай калгасніц звернуліся ў Маладзечанскую музычную школу. Выкладчык музыкі Маргарыта Прышчэ-

чык згадзілася пераехаць на работу ў сельгасарцель.

Калгаснікі з радасцю прынялі настаўніцу, далі ёй пакой. Для набыцця музычных інструментаў былі асігаваны сродкі. Неўзабаве прывезлі дзівячкі на баян, нотную літаратуру. Займацца ў школе пачаліся 40 дзевяць хлэбаробу, 23 хлопчыкі і дзятчынкі завісаліся ў класе піяніна, астатнія вырашылі стаць баяністамі.

З першых жа заняткаў на класу піяніна, якімі кіруе Прышчэчык, правіла сябе Вольга Лешчык. У яе добры слых, выдатная памяць. Яе брат Міхась вучыцца іграць на баяне. Іграю на баяне — паспяхова авалодаюць Федзя Дубоўка, Нілэя Сідарэвіч і іншыя. Клас баяна вядзе выкладчык Маладзечанскай музычнай школы Юльян Шпадарук.

У будучым годзе ў калгаснай музычнай школе намячана адкрыць клас шымбаляў.

У калгаснай музычнай школе

Шырока расквінуліся палі сельгасарцелі імя Сталіна Маладзечанскага раёна. Багатае і вясёлае жыццё тут адчуваецца на ўсім: у добрых будынках, у яркіх агнях электрычных лампачак, у вясёлых песнях самалейчых артыстаў. Калгас набывае ўласную кіноапаратуру, ёсць бібліятэка, радыёапаратура. Надаўна адбылася яшчэ адна падзея, якая смеліць аб росце культуры беларускай вёскі — пачала працаваць калгасная музычная школа.

Разам з моладдзю і старымі калгаснікамі ў самалейчых калектывах актыўна ўдзел прымаюць і дзеці. Многія з іх валодаюць добрым музычным слыхам. У хлэбаробу ўзнікла думка арганізаваць музычную школу. Для будучай школы праўдлівае сельгасарцельнае выдзеліла вялікі і прасторны будынак.

За дапамогай калгасніц звернуліся ў Маладзечанскую музычную школу. Выкладчык музыкі Маргарыта Прышчэ-

чык згадзілася пераехаць на работу ў сельгасарцель.

Калгаснікі з радасцю прынялі настаўніцу, далі ёй пакой. Для набыцця музычных інструментаў былі асігаваны сродкі. Неўзабаве прывезлі дзівячкі на баян, нотную літаратуру. Займацца ў школе пачаліся 40 дзевяць хлэбаробу, 23 хлопчыкі і дзятчынкі завісаліся ў класе піяніна, астатнія вырашылі стаць баяністамі.

З першых жа заняткаў на класу піяніна, якімі кіруе Прышчэчык, правіла сябе Вольга Лешчык. У яе добры слых, выдатная памяць. Яе брат Міхась вучыцца іграць на баяне. Іграю на баяне — паспяхова авалодаюць Федзя Дубоўка, Нілэя Сідарэвіч і іншыя. Клас баяна вядзе выкладчык Маладзечанскай музычнай школы Юльян Шпадарук.

У будучым годзе ў калгаснай музычнай школе намячана адкрыць клас шымбаляў.

чык згадзілася пераехаць на работу ў сельгасарцель.

Калгаснікі з радасцю прынялі настаўніцу, далі ёй пакой. Для набыцця музычных інструментаў былі асігаваны сродкі. Неўзабаве прывезлі дзівячкі на баян, нотную літаратуру. Займацца ў школе пачаліся 40 дзевяць хлэбаробу, 23 хлопчыкі і дзятчынкі завісаліся ў класе піяніна, астатнія вырашылі стаць баяністамі.

З першых жа заняткаў на класу піяніна, якімі кіруе Прышчэчык, правіла сябе Вольга Лешчык. У яе добры слых, выдатная памяць. Яе брат Міхась вучыцца іграць на баяне. Іграю на баяне — паспяхова авалодаюць Федзя Дубоўка, Нілэя Сідарэвіч і іншыя. Клас баяна вядзе выкладчык Маладзечанскай музычнай школы Юльян Шпадарук.

У будучым годзе ў калгаснай музычнай школе намячана адкрыць клас шымбаляў.

2. Неспакойны характар

На чарговае бюро райкома партыі запрацілі ўсіх старшын калгасаў і зоатаэхнікаў. Сакратар райкома Рамандоў неадпунна дапытваўся ў старшын калгаса «Свабоды»:

— Скажыце, таварыш Бягу, што будзе далей. У гэтым месцы вы надалі маляка менш, чым у мінулым, а ў мінулым — менш, чым у папярэднім. Куды вы коціцеся?

Бягу акінуў сваімі маленькімі вочкамі прысутных і, улаўшы на сабе іх погляды, нізай апусціў галаву.

— Набяра ў вас і з адкорам свейнэй, — наступіў далей Рамандоў. — Атрымаў накуль што толькі на тры цэнтнеры. Восьць канчаецца год.

Бягу дастаў з кішні агуляры, напачыў іх на нос і, быццам абіраючыся даць адпор Рамандоў, ваганяў у паперу. Але як дасі боі саратру райкома, калі ў перапах самога Бягуна значылася, што за 11 месячаў сельгасаспадарчата года адкорылена на кожнаму сто гектараў ворнай зямлі на 3,2 цэнтнера свейнэй.

— Да канца года мы яшчэ здамо свейнэй з дзесяццю, а мо' п'ятнаццаццю.

— Дзі паўгата калгаса, таварыш Бягу, такая лічба роўна нулю. Каб вы сказалі — тако галаў, дык гэта, можа, што-б не будзе значыцца. І ў чым справа? Чаму ўсё-ж калгас «Свабоды» адстае на жаніла-галаўлі? Ваши фермы, таварыш старшыня, напамінаюць каала, ад якога, як людзі кажуць, няма ні мяса, ні малака...

— У зале засмяляліся. Бягу крыху вышэй падняў свой востры буряністы нос і, ужо гледачы прама ў вочы сакратура, зазначыў:

— Спецыяліст нам патрэбны. Зоатаэхнік.

— Як мне вядома, у вас зоатаэхнік ёсць. Бягу павярнуў галаву ў бок чарнавокага дзятчынкі,

Перад вялікай дарогай

На вокладцы кнігі — панарама горада Шырокае паляны ракі дзельці яго на дзве часткі. На адным беразе — шматпаваротныя камяніцы, вышываюцца жэсты старадаўняй пабудовы. За зелянінай дрэў, на другім беразе, уявіліся страля надзімага крапа. На парадным плане ракі ляжэ прыгожы пасажарскі паром. Унізе вокладкі, між прасценкага збору беларускіх апагантаў, надпіс: «Гродна, 1956».

Так, гэтая кніга выдана ў Гродна, першая кніга мастацкай літаратуры, выпушчана тут за пасляваеннага года. Даўгачасны альманах «Нёман» — зборнік твораў пісьменнікаў Гродзенскай вобласці.

З цікавасцю бярэ гэтае выданне і проста афарэленую кніжку. Кідаюцца ў вочы тэматычнае багацце і жанравая разнастайнасць твораў. Накаладам беларускай вёскі і яе людзей, успаміны аб гераічных днях грамадзянскай і Айчынскай войнаў, будні калгаснікаў, жывы сельскай інтэлігенцыі, нацыянальна-рэвалюцыйныя моманты мінулае і сучаснае абласнога цэнтру. Аповесці, аповяды, драма, вершы, байкі, нарысы, краязнаўчы аргумент.

Побач з вядомымі ўжо імёнамі Міхася Васілька, Аляксея Карлюка і Пятруся Макала, у альманаху «Нёман» змешчаны творы гродзенскіх журналістаў, маладых пісьменнікаў з Наваградака, Ваўкавыска, Астрыны, Слапішка, Караціцкага, Ліскага і Радунскага раёнаў. Усяго 26 аўтараў.

Сярод буйных твораў вылучаецца цікавая аповесць А. Карлюка «Раманюк».

Вялікі жыццёвы і яркі атрымаўся ў аповесці вобраз багатае, былага селяніна з гадухой беларускай вёскі Масена, Раманюка — зераватара гандляра, бясарэчнага і нахаднага адвадзіла. Змалку ён выконвае вольскае казка: «насець рана та капейку, каб яна табе да вочара прынесла рубель». Спачатку гэта дорава перакруціцца, што не трэба абярэсці сваё адназвонне і паціліцца хату калгасніка Нікіла. Неўзабаве гаспадарка яго пайшла ўгору: «Марцін жонка на гандлярнай дачцы, барэ ў пасаг грошы і вялікі дом з масной крамай у горадзе».

Далей Раманюк, абанкротіўшыся, пускаяецца на хітрыя, прысцякае брата; хітры і слабі, ён выпінаецца, як шкура на агні, прыстаючы да новай улады. На гэты ўз'яднаў Заходняй Беларусі ў Саветым Саюзам ён нахабна гаварыў: «Шане ты мой! Ды мне прыгатылі! За брудным фарш паціліцца мне — штраф, муха ў краму ўлічыць — штраф. Абдзіраў, як аленку!». У час фашысцкай акупацыі ён падтрымаў найбольш колішнага свайго калгасніка Інакля, хацеў ішоў разгарнуць гандлярскую дзейнасць, а паліцыя кажа: «Я фашыстаў неўважліва ўеў душой. Сваю кніжку Мой сын — партызан, усе аленкі сваёй і я машынамі валіў у лес прадукты. Усе пушчу карміў...».

Пісьменнік знаходзіць яркія дэталі, каб накалаць брудную натуру і маральную сутнасць гэтага тыпа.

Добрае ўражанне пакідаюць творы «Лічыць прытуць жыццё», «Зварот» і «Хлеб» Пятра Баройкі, «Прычы да мяне, махалая» і «Думка» Сяргея Бантаронкі, «Сувалітка» і «Дубкі» Гаўрыла Шутенкі, «Размова з Нёманам» Яўгенія Сідаровіча. Праца, часам у гэтых вершах ёсць расслабленыя стромы, няўдалыя радкі, шматпаваротныя выразы і параўнанні. Заўважана і іншае: у некаторых шэрахах і рытмічных, слабых на вымысленых стромках творах, якіх ёсць у альманаху, трапляюцца сапраўды паэтычныя знаходкі, адчуваецца імякненне аўтараў павольна вырашчана ўзнікнуў таму. Гэта радзе, абнавілае і абнавіць у будучым пісьменныя ўсходы.

Трэба адзначыць цікавыя аповяды Васіля Быкава «Страта» і «Тупое пророз», добры мастацкі нарыс Пятра Баройкі «Жыццё», Рацэла Віташэўскага ўз'яднаў на старонках альманаха аргумента Я. Марана «Кароткі нарыс гісторыі горада Гродна». Нягледзячы на прамерна стужку форму пачынаю гістарычнага матэрыяла, схематычна і паваротнасць пры асветленні сённяшняга грамадства і культуры жывы горада, краязнаўчы нарыс зводзіць многа чытачоў. Альманах зробіць добрую справу, калі ў наступных нумарах размова на гэтую тэму будзе працягнута атыкуламі пра Наваградак, Слапіш, Літ, Ваўкавыск і іншыя гарады і памятныя месцы вобласці.

«Гродзенскія выключкі» цікава для літаратараў багатае тэм. Тут і тэксты, і машынабудаванне, і цукраварэнне, і «прэнт». — Усім слухна адзначыць у працове. Але ў зборніку чамусьці няма твораў аб рабочым класе, людзях гродзенскіх заводаў і фабрык, прамысловых праціўнасцяў вобласці. Алімы нарыс «Час кліча» Андрэя Баласа не вылучаецца ні выбарам аб'екта для размовы, ні сваімі літаратурнымі якасцямі. У нарысе вялікая ўвага аддана тэхнічнаму вытворчым працэсам, многа лічыць, за і пралічыць, але людзей не відаць, бо іх заславілі машыны.

Імя ў альманаху раздзел крытыкі і бібліяграфіі. Складальнікі ўпусцілі добрую магчымасць пазнаёміць чытачоў з багатымі тэматычнымі і сённяшнім літаратурным жывым Гродзеншчынам. Чытачы цікава было-б пазнаёміцца з радзімай на новую кнігу М. Васілька «Выбраныя творы» на зборнік вершаў П. Макала «Першы слод» ці, скажам, на аповесць А. Карлюка «У адным інстытуце».

Хочацца пажадаць, каб развіццёвае калекцыя знайшла ў дадзенай форме для пачатку хронікі культуры і літаратуры наша жывы вобласці, больш уважліва ставілася да мастацтва і тэхнічна афарэнае зборніка.

Добрае памячненне Гродзенскага літаратурнага аб'яднання патрэбна замацаваць. Выданае альманах будзе найлепшым стромкам ажыццяўлення работ літаратурнага аб'яднання, дапаможа вывесці злынюю моладзь і стане для яе дарогай у вялікую літаратуру.

С. АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Насустрасч пажаданням чытачоў

Над кожным нумарам часопіса «Беларусь» працуе да ста чалавек — пісьменнікі, журналісты, мастакі, кампазітары, навуковыя работнікі, дзеці тэатра і кіно, фотакарэспандэнты, прафесійныя рэдактары і іншыя. Надзвычайную важную ролю адыгрываюць у афармленні часопіса работнікі друкарні, якія, трэба сказаць, у апошні час з любоўю ставяцца да часопіса «Беларусь». Дзякуючы агучным намаганням часопіс знойшоў чытача не толькі ў нашай рэспубліцы, але і далёка за яе межамі.

Часопіс «Беларусь», як і ўвесь наш савецкі друк, змяшчае прапагандавы і літ. марксісма-ленінісма, свечасова адгукна на ўсе падзеі жыцця, паказвае працоўным падзвіжы беларускага народа, расказвае аб дасягненнях культуры, навуцы, мастацтва рэспублікі, друкавае матэрыялы на гісторыю Беларусі. Профіль часопіса ў асноўным акрэслены яго называюць беларускім «Огоньком».

Рэдакцыя мае намер больш увагі аддаваць надрукаваным матэрыялам аб пераўтварэнні, які адбыўся ў заходніх абласцях рэспублікі, аб барацьбе за мир, аб савецкім пакрытстве, дружбе народаў. Разам з усім савецкім друкам часопіс «Беларусь» будзе дапамагаць Камуністычнай партыі вёскі барацьбу супраць чорных сіл рэакцыі, якія разгарнулі новы пошод супраць марксісма-ленінізма, узводзяць пахлёп на сям прарогу, імкнучы ўнесці разлад паміж краінамі сацыялістычнага лагера, распальваюць «халодную вайну», сеець паміж народам імякненні і вяржасці.

У гэтым годзе савецкі народ і ўсё прагрэсіўнае чалавечасва свету адзначаюць 40-годдзе Савецкай улады. Рэдакцыя нашага часопіса будзе працягваць друкаваць матэрыялы аб гэтай вялікай падзеі ў жыцці савецкіх народаў і ўсёга чалавечасва.

Лічычы насустрасч пажаданням нашых чытачоў, рэдакцыя часопіса ўваля старонкі для дзяцей, старонкі для палітычнага і рыбалова, друкую гумарыстычныя аповяды, байкі, энграмы і песні. Гэта мы будзем рабіць і ў 1957 годзе.

Ілья ГУРСКІ,
галоўны рэдактар часопіса «Беларусь».

Слаўная дата

Новы, 1957 год з'яўляецца для нашага народа гістарычным. Спуючыца 40 год з таго часу, калі работнікі і сяляне Расіі пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі ўзялі ўладу ў свае рукі.

Пры складанні планаў на 1957 год рэдакцыя часопіса «Савецкая Отчызна» прадуццела апынакненне літаратурна-мастацкай і публіцыстычнай матэрыялаў, якіх-б у нейкай ступені адлюстравалі вялікі пых барацьбы і перамож, пройдзеныя народам Савецкага Саюза за гэтыя сорак год.

З першага нумара «Савецкай Отчызна» ўзнікнуў новы раздзел «Сорак год назад». Тут мы мяркую публікаваць вядомыя, лісты, тэлеграмы, гістарычныя пастановы мясцовых савецкіх органаў пераходу Літваскай і Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Беларусь.

Намячаны некаторыя змены ў крытыка-бібліяграфічным аддзеле. Побач з атыкуламі, прысвечанымі важным праблемам літаратуры, на працягу года часопіс будзе друкаваць невялікія вядомыя на новыя кнігі, выданыя пераважна Дзяржаўным выданням БССР.

Што часопіс надрукуе ў новым годзе з буйных твораў? У першым нумары публікацыя пераказ аповесці А. Кулакоўскага «Няшчэтка». З пераказаных твораў мы мяркую змясціць другую частку рамана М. Паслядоніча «З табою побач».

У першай палавіне года гэта год на старонках часопіса з'явіцца твор папулярнага пісьменніка С. Селіверста «Учарашняе воблака». Аповесць прысвечана работнікам прамысловасці і гандлю.

У партфелі рэдакцыі знаходзіцца аповесць І. Клаза «Пралескі». Гэта твор аб жыцці героя нацыянальна-выправальнага барацьбы беларускага народа Кастуса Каліноўскага. Мы мяркую надрукаваць яго ў канцы года.

З драматычных твораў часопіс прымуў да друку п'есу М. Горькага «Фрунзе». П'еса расказвае аб рэвалюцыйным Мішке, аб дзейнасці М. В. Фрунзе — аднаго з вялікіх дзеячоў Камуністычнай партыі і Савецкай улады.

Часопіс сістэматычна будзе друкаваць новыя аповяды беларускіх і рускіх пісьменнікаў рэспублікі, новыя вершы нашых паэтаў.

Н. ГАРУЛЕУ,
адказны сакратар часопіса «Савецкая Отчызна».

Яшчэ раз пра школьныя праграмы

Праграмы па беларускай літаратуры для 8—10-х класаў сярэдніх школ з году ў год з'яўляюцца кола пісьменнікаў, творчасці якіх вылучаецца. У вучнёў унікае ўражанне, нібы гісторыя беларускай літаратуры складаецца толькі з творчасці імякненых чалавек ліку пісьменнікаў, якія ўключаюць у праграму.

Агульнавядомым з'яўляецца значнае камедыі «Гаруліна» Які Купалы. П'еса і дыялог не смодзіцца з паломствамі многіх тэатраў. Але, згодна праграм сярэдніх школ, аб гэтым творе патрэбна пазнавацца вучням толькі тое, што ён быў напісаны Янкам Купалам.

Невядома, чаму змянілася паказ творчасці Змітрака Бядулі. Праграма рэкамендуе вучням творы З. Бядулі толькі савецкага часу. Складальнікі праграмы вельмі лёгка выключылі з творчасці вядомага пісьменніка дакстрычніцкай перыяд, хача творы гэтага часу ён зрабіў значны ўклад у скарбніцу беларускай літаратуры.

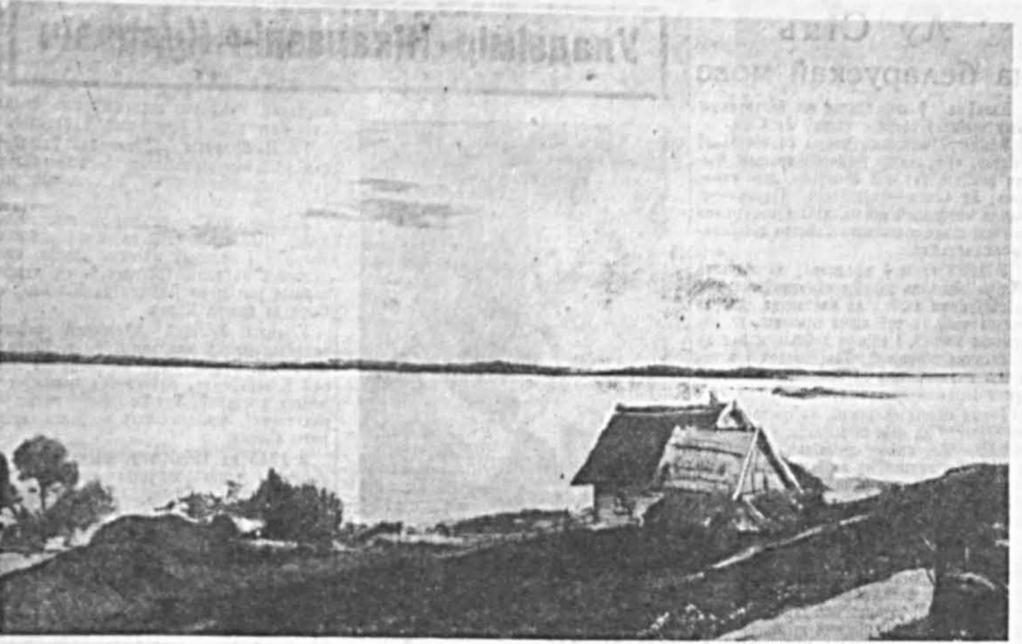
Чаму да гэтага часу мы прытрымліваемся пераказу адных і тых-жа беларускіх савецкіх пісьменнікаў на працягу дзесяткаў гадоў? Забыта многа вядомых у свой час празаікаў, драматургаў, паэтаў. Іх патрэба ўспомніць таксама і ў праграме беларускай літаратуры для 8—10-х класаў.

Ю. Пшыркоў у атыкуле «Глыбокі выключкі гісторыі літаратуры» выказаў слушнае думку аб тым, што, прымыкшы яшчэ ў трынаццаты гады да невялікай групы пісьменнікаў, мы часта не заўважаем тых вялікіх зрухаў і змен, што адбыліся за апошнія дзесяцігоддзі. («ЛіМ» ад 28 ліпеня 1956 г.). Пры стараным адбор твораў беларускіх пісьменнікаў, не ўключаных у праграму, можна знайсці многа такіх, якія аказаліся-б добрым матэрыялам для ідэіна-эстэтычнага выхавання вучняў.

Па-за ўрава вучнёў застанюцца, напрыклад, такія творы, як «Сустрачэнне на барыскалах» П. Пестрака, «Глыбокая плынь» І. Шамякіна, «У Заболотці дзеяс Я. Врыля, «Сокі лаліны» Ц. Гарцінага, «Будучыня» Э. Самуіліна і інш.

Варта падумаць таксама і аб тым, што на выкладанне беларускай літаратуры ў 8—10-х класах па новых праграмах, якія ўлічыць заўвагі педагогаў, недастаткова будзе двух гадзін у тыдзень.

У. ШУНДРЫК,
дирэктар Халопеніцкай сярэдняй школы рабачай моладзі.

Карціна мастака В. Ціркы «Рыбакова хата».

Гавораць выкладчыкі Беларускай літаратуры

Школе патрэбны добрыя падручнікі

У апошнія гады часта з'яўляліся ў газете «Літаратура і мастацтва», а таксама ў «Настаўніцкай газеце» аргументы, у якіх гаварылася аб істотных недахопах падручнікаў па беларускай літаратуры для савецкай школы. У тэксце даў дзесятых-дзясятых класаў. У газете «Літаратура і мастацтва» № 32 ад 6 жніўня 1955 г. быў змешчаны рэдакцыйны аргумент пад назвай «Літаратура ў школе», у якім ставіліся законы патрэбнага інстытуту літаратуры і мастацтва Акадэміі навуц і Вучэбна-педагагічнаму выданням БССР. Праз некаторы час Інстытут літаратуры і мастацтва АН БССР паведамаў, што над стварэннем падручніка для 8-га класа ўжо вядзецца праца і што ў 1956 годзе падручнік выйдзе ў свет, а выданне падручнікаў для 9—10-х класаў будзе ўключана ў тэматычны план на 1955 год. Скончыўся 1956 год, а падручніка для 8-га класа няма. Падручнік для 9—10-х класаў выданы ў 1956 годзе без істотных змен у параўнанні з палярэдымі выданнямі.

У свой час існуючыя падручнікі, безумоўна, адыгралі пэўную станоўчую ролю: яны былі дапаможнікамі ў падрыхтоўцы настаўніка да ўрокаў. Вялікія недахопы падручнікаў, якія напісаны без уліку метадычнай выкладання літаратуры, бмлі відавочны і тады, а цяпер, калі наша літаратура папоўнілася новымі творами і твораў істэтычнага зместамі, яны зусім усталі.

Школе патрэбны падручнікі, а не зборнікі атыкулаў. Падручнік для 8-га класа павінен дзесяць аўтараў, а для 9—10-х класаў — адзінаццаць. Само сабой зразумела, што кожны аўтар мае свой стыль, сваю манеру выкладання думкі, што ў значнай ступені адмоўна адбілася на падручніках.

Падручнік для 8-га класа перагружаны матэрыялам гістарычнага характару. Тэма «Літаратура эпохі феадалізма» (аўтар М. Ларчанка) займае ў кнізе каля дзесяці старонак. Разгляд творчасці Думіна-Марцінкевіча (аўтар В. Барысенка) адзельна 16 старонак.

Перагружаны таксама непатрэбным матэрыялам раздзел пра творчасць Ціткі і Францішка Вагшэвіча. Не лепшая справа і з падручнікам для 9—10-х класаў. Нас не здавальняе раздзел аб творчасці Які Купалы. Разгляд творчасці народнага паэта зроблены на 50 старонках, а задзець вучням на дом няма чаго, таму што гэта аргумент аглядага характару.

Мы, настаўнікі, плануем тэму пра паказ

новай, Савецкай Беларусі ў паэме Я. Купалы «Барысаў» на два ўрокі, а аўтар раздзела пра Я. Купала абмежаваўся тым, што зрабіў пераказ зместу гэтага твора на адной старонцы падручніка.

Хача лірыка Якуба Коласа ў праграме 9-га класа з чыйскай лёгкай рукі ў гэтым годзе пралушчана, але хачоцца зрабіць некалькі заўваг і па гэтым раздзеле падручніка (аўтар Ю. Пшыркоў).

Аўтар назваў каля пятнаціці вершаў Я. Коласа, але нічога не сказаў аб спецыфіцы яго паэтычнага голасу, не даў падрабязнага аналізу ніводнага верша. Мастацкія сродкі разглядаюцца адасоблена на ад ідэінаў накіраванасці твора. Змест паказу аднаствора форм і зместу аўтар гаворыць аб асаблівасцях палітычна-рэвалюцыйнага лірыка Коласа, напрыклад, вступіў: «Адпаведна змянен у жыцці савецкага народа лірыка Коласа ўзбагачалася новым зместам і тэматыкай». Для перадачы новага зместу аўтар знаходзіць і новыя мастацкія сродкі. Вольны народ паарноўвае з вясняной паводкай. («Паводка вольнаво, паводка маладою імкліва-вольнаво», а яго новае песні-з расцвіццём макам («Песні, як мак, расцвілі»).

Што можа даць школе такі разгляд лірыкі вядомага пэснера беларускага народа?

Лепш разгледжана проза Я. Коласа. Але пажадана, каб у новым падручніку бмлі глыбока распрацавана трылогія «На ростанях».

Больш чым поўгода вучні дзесятым класу вучаюцца паэзію П. Броўкі, А. Кулашоў і М. Танка. Аднак падручнікі гадуноў узаў яго адзіноч тэматычным твораў і вельмі мала гавораць аб мастацтве, г. зн. аб тым, што адрознівае аднаго паэта ад другога.

Вельмі пажадана, каб у праграму дзесятага класа, а значыць і ў падручнік, была ўключана творчасць арыгінальнага паэта, выдатнага майстра верша Пятра Панчары, а ў праграму дзесятага класа — паэзія П. Труса.

Калектыўнасць у рабоце — добрая справа. Але такія калектыўнасці, калі адзін падручнік пінжу дзесяць розных аўтараў, не дае станоўчых вынікаў.

Нам здаецца, што кардынальнае работу па складанні падручнікаў па беларускай літаратуры павінен Міністэрства асветы БССР. Добра было-б, каб Міністэрства перш чым выдаваць новыя падручнікі, сцікала нараву ў шматкім уздзеянні выкладчыкаў беларускай літаратуры рэспублікі, якія маглі-б выказаць свае прапановы да падручнікаў і, выхадзічы са свайго вопыту, даць парад іх аўтарам.

С. МІТРАХОВІЧ,
настаўнік школы № 27 г. Мінска

ненасці, што сам мімаволі адзвінуў свой погляд ад яе.

— А як вы, Валыціна Пятроўна, глядзіце на гэтую справу? — пытаю ў даччыніцы.

— Я? Я згодна! — сказала гэта было проста і шчыра. — Я чужа ўжо аб «Чыровым пунцале». Што дрэннае ёсць, настравае выспраўіць.

«Прашу такі наву Бягу, — падумаў я. — Ішчэ не была нават у калгасе, а ўжо ўзліяна, што абязлікова знойдзе штосці дрэннае. А калі раптам усё хораша ў нашым калгасе, то, напаву, такую крытыку, як ты і рабіць не будзе чаго».

Але адступіць ужо не было куды. Гутарка закончылася. Мы дзівіліся, каб «ГАЗ-69», які паляў на нам паважаны старшыня «Комітэра» Ілья Васільевіч Сяргеў, сёння прыдзе за Валыцінай Пятроўнай, і яна ўступіць у нашу калгасную сям'ю.

Першы дні знаходжання зозатэхніка ў нашым калгасе былі паўтарэннем таго, што адбылося з ёю ў калгасе «Свабода». Я ёй кажу: «Валыціна Пятроўна, будзе жывы там». А яе, бачу, гэта не цікавіць. Яна сьме: «Я зарэ пакажу што на фермы паўу. Паказана гэтава. Правадзіць яе Ілья Патрыць, загадчыц сінфармы Ніла Патрыць. Зозатэхнік зайшла на кормакухню і, атрау-ж: «Бруда. Давайце вейкі, памясціць трыба». Я на тое ліха і адказаў, не аказалася. «Хіба людзі ад вас у лес не ездзіць? Ездзіць, кажаце? Дык хіба цяжка сказаць, каб беразнуку на меду наламаці... Учнікі ў вас ёсць? Чаму мала іна?» Чыраване наша Ніла, ледзь-ледзь адбіраецца ад таго зозатэхніка. Зайшла ў сінфарму. Гэтую будыніну мы паставілі малаўна, ачча нават сёння зацікава крочылкамі слязівай смаж-жывіны. Усе клеткі зроблены з дошак, падлога пахлава, у кожнай клетцы вокны. Рапей у Прусах ніводнай такоў пабудовы не было. І нам здавалася, што наш сінфарм вельмі прыгожы. А Валыціна і тут пачала заўвагі рабіць. Ёй не падабалася стоў жыжкі, яна лічыла, што карыты — паробаны не па стэндарту, нарэпа адрамыя лонкі ў загарадзі.

І так пацякі неспайнойныя дні. Я

— Лішнія дзень на ферме працуюць. Не варта дарожна праціці вытаскоўваць. Усё гэта атываецца на сабекопце прадукцыі. Навопшта нам спецыяльна трымаць загарадкі фермы? З гэтымі аб'явамі справіцца і старшая сінфарма. Непатрэбна нам і загарадкі малачйна-тварынай фермы. Трыба паставіць та. Сагаду даглядаць быкоў, ён будзе выконваць і абавязкі брыгадыра. І шчы, не трэба і вам мець намесніка. Штодзіня азімае на два працідні толькі за тое, што ён калі-ні-калі пройдзе на калгасным двары. Аграном ёсць, ён будзе і намеснікам. Не пераймайце таго дрэннага, што ёсць у нашага міністра сельскай гаспадаркі таў. Касцюка. Мы двоздзілася ідаўна пабыць там. Дык у гэтым міністэрстве сёння ў тры разы больш людзей, чым у Савеце Народным Камісарыў, які ўдвандзіўся ўладзімір Лыбі Ленін ў дванатчы годзе. А ці патрэбна стоўкі людзей? Няхай-бы праціці таў. Касцюк ініцыятыву. Думаў, што на ўвесь-бы Савоз прагучала гэтае наватарства, каб ён скарэй апарат міністэрства. А спецыялістаў, якіх у канцлярыях сідзіць, у калгасі несаду-бы.

«Вось куды дзвучынка гнэш: міністэрства разважаш думаш». — А Валы, не падазражыць аб маіх думках, гаворыць залей: — І конікуху многа, і вартаўнікоў не варта стоўкі трымаць. Думаўце.

І маўчу. Прышлоўны на сінфарма, яна ачыніла дзверы і пайшла ўперад. Чыста вымечены клеткі. У куде для кожнай жыжыліны сухая салама. Сёння паселі пабыліць. Праход пацменены і пасыпаны жоўтым пяском.

— Чапаеце каго? — не вытрымаў я, — што та прыбраў.

Глянуў на Валю, а яе твар перарыўлоны, тонкія ліпчыны губы прыжыць. Држэць. Здаецца, воль-вось гэтае дзіўнае каршунна паскоціць на мяне.

— Вы, відаць, таварыш старшыня, і прывучылі, каб нарада на ферме быў не для сьнега, а для гасцяў. А мне здаецца, чыста ў гэтым будынку панівае жыва яго жымароў. Гоцьсэ зойдзе і праз хвіліну вольдзе, а жыжыла 24 гадзіны ў суткі правадзіць тут. У сёння жывы арганізм, і ён таксама не любіць бруду. Дзе бруд —

там і інфекцыя. Значыць, там хвароба.

«Навоншта — думаў, — зачыніў яе».

— Калі мы будзем так сачыць за гаспадарай, дык у трыбу выскочым.

«Знага. Хутчэй-бы ад яе адцапідца». А яна напсына сваё:

— Кастрамску пароў дёла прывезці ў калгасе, гэта, вядома, добра. Але хто сочыць за рацымі іх кармаўніка?

— Добра, — кажу, Валыціна Пятроўна, — мне трэба павяваць ішчэ.

І тут зозатэхнік паказаў свой характар: Става перад мной на парове і пытаецца:

— Болкы вы плануеце ад сінфармы атрымаць на будучы год?

— Сто тысяч.

— Я так і вядла. Значыць, баіцеся пахадзіць калі фермы. А мне думаецца, мы можам атрымаць дзвеце тысяч. Аб размы сінфармаках вы што-небудзь чулі?

— Вядома, чуў.

— Болкы ў нас іх будзе сідета?

— Сідета?

Ай і вядла

